

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

לשבת קדש פרשת בשלח תשע"ז

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

גיטין - מ"א

1. משנה - עבד שעשאו רבו אפותיקי לאחרים ושיחררו וכו'. הובאו שני ביאורים בגמרא בביאור משנה זו?
 - א. רב - רבו ראשון [הלואה] שחררו.

שורת הדין - אין העבד חייב כלום למלוה, כיון ששחררו מפקיע שיעבודו. וכדרבא - הקדש, חמץ, ושחררו, מפקיעין מידי שיעבוד. תיקון העולם - שמא ימצא המלוה את העבד בשוק, ויאמר לו עבדי אתה, ויוציא לעז על בניו, כופין את המלוה לשחררו. מחלוקת - לרבנן: העבד כותב שטר התחייבות על דמיו, לרשב"ג: הלואה כותב כיון שהזיק את שיעבוד חברו. אך לרבנן מזיק שיעבוד פטור. עולא - רבו שני [המלוה] שחררו.

שורת הדין - אין העבד חייב במצוות, כיון שאינו קנוי למלוה. תיקון העולם - כיון שיצא עליו שם בן חורין, כופין את הלואה לשחררו, ומקבל את דמיו העודפים על חובו. מחלוקת - לרבנן: העבד כותב ומתחייב, לרשב"ג: המלוה כותב כיון שסבר הזיק שאינו ניכר, שמיה הזיק. אך לרבנן לא שמיה הזיק.
 2. העושה שדהו אפותיקי לאחרים ושטפה נהר ונתקלקלה לעולם. האם המלוה יכול לגבות מנכסים אחרים?

אמי 'שפיר נאה' בשם ר' יוחנן: אינו יכול. ולאבואה דשמואל - יכול. רב נחמן בר יצחק: משום ששפיר נאה הוא, אומר שמועות שאינן נאות? דברי ר' יוחנן אלו, רק כשייחד לו דווקא שדה מסוימת, וכן שנינו בברייתא.
 3. ברייתא - העושה שדהו אפותיקי לבע"ח או לכתובת אשה. האם רשאי הלואה למכורה והם יגבו מנכסים אחרים?

לרבנן - רשאי. לרשב"ג - בכתובת אשה אינו רשאי כיון שאין דרכה של אשה לחזור אחר בתי דינים, כדי לברר אצל מי השיעבוד האחרון.
 4. משנה - מי שחציו עבד וחציו בן חורין - כיצד דינו?
 - א. בית הלל - עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד.
 - ב. בית שמאי - תקנתם רק את רבו, ואת העבד לא. כיון שאינו יכול לישא לא שפחה ולא ב"ח, ולא יבטל שהרי 'לא תוהו בראה לשבת יצרה'. אלא מפני תיקון העולם - כופין את רבו ועושה אותו בן חורין, וכותב העבד שטר על חצי דמיו. וחזרו ב"ה להורות כדברי ב"ש.
 5. מחלוקת בברייתא - המשחרר חצי עבדו, לרבי: קנה העבד את חציו, לחכמים לא קנה. באיזה שחרור לכו"ע קנה עצמו?
 - א. רבה - בשחרור בכסף, לכו"ע קנה את חציו - כפי שדרשו מ'הפדה לא נפדתה' פדויה ואינה פדויה. ונחלקו בשחרור בשטר - לרבי: 'נפדתה [כסף] או חופשה [שטר]' מקישים שטר לכסף, שיכול לשחרר חציו. לרבנן דורשים ג"ש 'לה לה' מאשה, שאי אפשר לגרש חציה. [רצו להעמיד שורש מחלוקתם האם עדיף היקש או ג"ש, ונדחה: לכו"ע ג"ש עדיף, אלא שכאן אפשר לפרוך מה לאשה שכן אינה יוצאה בכסף].
 - ב. רב יוסף - בשטר לכו"ע קנה. כפי שלומדים 'לה לה' מאשה. ונחלקו בכסף - רבי דרש מ'הפדה לא נפדתה' - פדויה ואינה פדויה. אך רבנן לא דרשו כך, כיון שדברה תורה כלשון בני אדם. למסקנת הגמרא - לדעת רב יוסף נחלקו גם בשטר וגם בכסף. [כיון שפרכו מברייתא שלהדיא נחלקו בשטר. וביארו שאין לפרוך בתרתי שבכסף לא נחלקו, כיון שרצו להשמיע כח דהיתרא של רבי בשטר].
 6. ברייתא - אלו מקורות הובאו לשחרור לחצאין?
 - א. מקור שחרור לחצאין בכסף ובשווה כסף - 'הפדה לא נפדתה'.
 - ב. מקור שחרור בשטר - 'לה לה' מאשה.
 - ג. מקור שחרור לחצאין בשטר - 'נפדתה או חופשה.. מקיש שטר לכסף. כדעת מי הברייתא - לפי רב יוסף הסובר למסקנה שנחלקו בשתייהם, כרבי. לפי רבה - רישא כדברי הכל וסיפא כרבי.
 7. משנתנו המזכירה 'חציו עבד' באיזה שחרור עוסקת?
 - א. לפי רבה - בכסף, וכדברי הכל.
 - ב. לפי רבי יוסף העמידו - בעבד של שני שותפין שאחד שחרר חלקו ואף רבנן מודים שמועיל, כיון ששחרר את כל חלקו, אי"ז נחשב לחצאין.